

SODASTA RAUHAAN SUEZILLA

YK:N SUOMALAISEN VALVONTAJOUKON
ALKU JA ANKEUS 1973–1974

TERHO AHONEN   TEPPO SUIKKARI

SODASTA RAUHAAN SUEZILLA

YK:N SUOMALAISEN VALVONTAJOUKON ALKU
JA ANKEUS 1973–1974

TERHO AHONEN   TEPPO SUIKKARI

SODASTA RAUHAAN SUEZILLA

Toimituskunta: Terho Ahonen, Teppo Suikkari

YKSP asiantuntija: Seppo Arponen

Taitto: Vesa Tamminen-Larmi

Kannen kuva: Olli Moisio: Hiekkamyrsky Suezilla

Takakannen teksti: Teppo Suikkari, perustuu Aulis Laineen ja Martti Jokihaaran teksteihin

Copyright © 2023, Perinneyhdistys Kuneitran Kojootit Ry.

<https://rauhanturvaajaliitto.fi/rauhanturvaamisenperinneyhdistys/>

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN 9789528002475

SISÄLLYS

SISÄLLYS	---	3

OSA	---	6

ESIPUHE	---	6

Aulis Laine

LUKIJALLE	---	8

Terho Ahonen

HISTORIAA	---	11

Aulis Laine

Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvajoukot Lähi-idässä	---	13

Terho Ahonen

YK-tarkkailija Yrjö Helanen Egyptin ”sotavankina” Suezilla	---	18

Pertti Torstila

Rauhanturvaaminen ja Suomen ulkopoliittika	---	28

Terho Ahonen

Gamman ”tappelu” Suezilla marraskuussa 1973.	---	31

Jukka Pesu

Checkpoint Gamman tapahtumat, tulkinnat ja myöhempi merkitys	---	72

Esko Heikkinen

Viisi vuorokautta, ja lehti kääntyi Golanilla	---	79

Terho Ahonen

Reino Raitasaari	---	91

Terho Ahonen

Katsaus YKSV 1 historiaan valmiusjoukosta valvontajoukoksi Suezille	---	101

Risto Latva-Hakuni

Tulikaste vartiopaikka 227:llä	---	149

Raimo Nevasuo

Kohtalokkaat Suezin miinat	---	158

Terho Ahonen

Katsaus YKSV 1 historiaan, tehtävä jatkuu Siinaila	---	167

MUISTOJA	--- 187
Aulis Laine	
Omaehtoaisesti koettua toimintakaudelta	--- 187
Erkki Tukiainen	
Kyproksella ja Suezilla 1973	--- 190
Ilkka Koskinen	
Tarinaa YKSV 1:n ajoilta nuoren miehen silmin	--- 194
Pentti Juntunen	
Suezille!	--- 208
Pentti Metso	
Marraskuun 1. päivänä Suezille	--- 212
Antti Keskinen	
Yksi tarina Suezilta 1973–1974	--- 220
Veikko Sirkka	
Bensaministeristä tolppa-apinaksi	--- 226
Reijo Aarnikorpi	
Autonasentajana Suezilla	--- 229
Martti Laukkanen	
Öljynjalostamolla	--- 238
Pentti Minkkinen	
Kolmen Kopla Konnevedeltä	--- 240
Asko Yli-Kätkä	
Vapaaehtoisena Suezille	--- 242
Ermo Saari	
Myöhästyin jom kippur -sodasta	--- 249
Markku Lintu	
Kokkina Suezilla	--- 252
Olli Sarvaranta	
Kahden mission mies – lähtö Suezille vuonna 1973	--- 257
Pentti Kivi	
YKSV 1 ensimmäiset sotakoirat ja ohjaajat Suezille 1973	--- 262
Tapio Kauppi	
Ambulanssi	--- 265
Mauri Pekurinen	
Nakkikioskilta Kyproksen kautta Suezille	--- 267

Ilpo Leponiemi ja Tero Huusko	
Lautalla kanavaa pitkin riisiä ja sipulia pikkumottiin	---288
Håkan Nylund	
OPS Suezilla – Valpas valvoi	---292

---299

ERKAJ, ERILLINEN KUORMA-AUTOJOUKKUE

---299

Ossi-Veikko Takala

---415

LOPUKSI

---415

Esko Heikkinen

Aulis Laine oivalsi olennaisen

---415

Terho Ahonen

Kenraali Ensio Siilasvuo 1.1.1922 - 10.1.2003

---418

Mike Scott ja John Legge

Terveiset Kanadasta!

---422

Teppo Suikkari

YKSV lehdissä

---425

RYHMÄKUVAT

---427

Eino Nieminen

KÄYTETYT LÄHTEET

---431

KIITOKSET

---432

JULKAISIJAN LOPPUSANAT

---433

AULIS LAINE | ESIPUHE

Samalla kun tervehdin teitä entisenä YKSV 1:n¹ pataljoonapuseerina, haluan vähän selvittää niitä taustoja jotka toisen maailmansodan jälkeen johtivat muun muassa tähänkin välikohtaukseen ja aseelliseen selkkaukseen.

YK teki vuonna 1947 Palestiinaa koskevan jakosuunnitelman, jossa Jordan-joen länsipuolinen alue olisi jaettu juutalaisten ja arabien kesken. Jakosuunnitelman mukaisesti Israel itsenäistyi vuonna 1948. Tämä ei ollut ympäröivien arabimaiden tahdon mukaista, ne olivat jo todenneet aikaisemminkin, että juutalaisia oli siirretty alueelle jo 1800-luvun lopulta alkaen sionistisen² liikkeen yhteydessä. Israelin itsenäistyminen vuonna 1948 aloitti itsenäisyys sodan, koska Israel ei tyytynyt siihen maa-alueeseen, joka heille jakosuunnitelmassa osoitettiin. Arabit aloittivat vastatoimenpiteet muun muassa englantilaisten tukeamana, olihan Palestiina vanha englantilainen siirtomaa. Tuolloin perustettiin ensimmäinen YK:n rauhanturvaamiseen liittyvä elin, sotilastarkkailijajärjestö UNTSO³, johon kutsuttiin eri YK:n mailta edustajia aseettomina tarkkailemaan rauhan säilymistä.

Seuraava selkkaus oli vuonna 1956 jolloin Egyptin presidentti Nasser kansallisti Suezin kanavan. Englanti, Ranska ja Israel suorittivat heti kanavan miehityksen aseellisin joukoin ja tämä aiheutti sodan kaltaisen välikohtauksen johon YK puuttui ja päätti perustaa rauhanturvaamisyksikkö UNEF I:n⁴, johon sitten vuonna 1955 YK:n jäseneksi hyväksytty Suomikin sai kutsun ja johon silloinen YK:n pääsihteeri ruotsalainen Dag Hammarskjöld kutsui suomalaisen kenraalin suunnittelemaan rauhanturvatoiminnan toteuttamista ja Suomi valitsi siihen tehtävään sitten kenraali Armas Martolan.

¹ YK:n suomalainen valvontajoukko. Numero YKSV lyhenteen jälkeen tarkoittaa pataljoonan numeroa, joka vaihtui kuuden kuukauden välein.

² Sionismi on 1800-luvulla syntynyt juutalaisten kansallinen liike, jonka tärkeimpänä tavoitteena oli luoda juutalaisille oma valtio.

³ United Nations Truce Supervision Organization.

⁴ First United Nations Emergency Force.

Vuonna 1956 lähti Suomesta ensimmäinen komppania, tämä komppania viipyi vuoden, välillä vaan vaihdettiin miehistöä. Suomi ei jatkanut siellä edustamistaan mutta muista maista Tanska ja Ruotsi olivat edelleen mukana. Vuonna 1967 kesäkuun alussa Egyptin presidentti Nasser katkaisi yhteydet UNEF I:een ja karkotti joukot sieltä pois. Israel käytti tätä tilaisuutta hyväkseen ja aloitti niin kutsutun kuuden päivän sodan⁵, jolla se valtasi Siinain itselleen. Tämä johti taas sitten UNTSO:n tehtävän laajenemiseen ja Egyptin armeijan ja Israelin armeijan joukot olivat Suezin rannalla vastakkain käyden sitten myöhemmin niin sanottua viivytys- tai tykistösotaa.

Vuonna 1969 YK alkoi suunnitella rauhanturvajoukkojen lähettämistä Egyptiin ja Israeliin. Kyproksellakin tehtiin Suomen pataljoonan osalta johdettu komennuskuntasuunnitelma, jota ei kuitenkaan sitten tarvinnut toteuttaa. Se toteutui sitten vuonna 1973, jolloin suurvallat totesivat, että kolmas maailmansota saattaa olla niin lähellä tuon Suezin selkkauksen takia, tarkoittaen silloin Egyptin ja Israelin armeijoiden välistä aseellista toimintaa, että sinne on lähetettävä rauhanturvayksiköt. Näin perustettiin UNEF II⁶ ja Kyprokselta lähtivät sitten eräiden pataljoonien etukomennuskunnat sinne välittömästi lokakuun lopulla 1973. Suomeen perustettiin pataljoona, joka sitten loka- marraskuun vaihteessa, pääosin marraskuun puolella siirrettiin Egyptiin nimenomaan Suezin alueelle, jossa israelilaiset olivat vallanneet jo Egyptin maaperää laajan alueen, saartaneet Siinailla olleen Egyptin kolmannen armeijan ja Suezin kaupungin. Suomen pataljoona sai aikaan tuolla sitten tulitaukosopimuksen ja noille jalansijoille sitten siirrettiin tämä Niinisalossa perustettu pataljoona, jonka komentajaksi Tasavallan presidentti määräsi everstiluutnantti Raitasaaren, YK-arvossa eversti ja Pääesikunnan komento-osasto määräsi pataljoonan pataljoonapuseeriksi majuri Aulis Laineen Karjalan jääkäripataljoonasta, YK everstiluutnantin arvossa.

Tästä suomalaisen rauhanturvaamisen vaiheesta on olemassa aika paljon kirjallisuutta, joka on osaksi fiktiivistä mutta myöskin osaksi täysin tilanekertomuksiin tai päiväkirjoihin perustuvaa. Tästä tehtävän suorituksesta kertoo nyt tämä kirja ja tällä

esipuheella tässä haluan tervehtiä kaikkia teitä, jotka nyt luette tätä kirjaa ja palautatte mieleenne tuon ajan tehtäviä itse kukin omalta osaltanne.

Hyvää vointia teille kaikille
08.02.2023

Aulis Laine

Suomen Rauhanturvaajaliiton kunniapuheenjohtaja

Kirjoitus perustuu 08.02.2023 nauhoitettuun Aulis Laineen haastatteluun.

5 Kuuden päivän sota oli 5.–10. kesäkuuta 1967 käyty sota arabivaltioiden Egyptin, Jordanian ja Syyrian muodostaman liittoutuman ja Israelin välillä.

6 Second United Nations Emergency Force.

Perinneyhdistys Kuneitran Kojootit Ry⁷ on julkaissut yhdeksän rauhanturva-aiheista kirjaa. Yhdistyksen puuhamies Teppo Suikkari huomasi reilut kaksi ja puoli vuotta sitten, että 1973–1974 Suez-veteraanit ovat järjestämässä YK:n palokunnan⁸ ja YKSV 1:n SUEZ 50 -tapaamista Haminaan elokuussa 2023. Tuolloin tulee kuluneeksi liki 50 vuotta jom kippur -sodasta⁹ ja UNEF II -rauhanturvaoperaation alkamisesta.

Teppo otti heti yhteyttä ja kertoi, että yhdistyksen vuonna 2018 julkaisemalle YK:n Palokuntana Suezille 1973 -kirjalle voitaisiin tehdä jatkoksi kirja YKSV 1:stä. Nyt olisi viimeiset hetket saada myös UNEF II:n ensimmäisen puolen vuoden suomalaismuistot talteen Suezilta. Tehdäänkö kirja, hän kysyi. Minä hämmästyneenä vastasin myöntävästi ymmärtämättä, mihin tulin samalla sekunnilla sitoutuneeksi.

Jom kippur -sodan työstämisessä rauhaksi Egyptin ja Israelin välillä suomalaisilla rauhanturvaajilla kenraali Ensio Siilasvuon johdolla oli merkittävä osa. Suomalaisten teot Suezilla ja Siinailla eivät olleet ansioina vähäisimpiä YK:n rauhanturvajoukkojen vuonna 1988 saamaan Nobelin rauhanpalkintoon. Aihetta kirjalle ehdottomasti oli.

Suomalaisten YK:n palokunta, YKSP / UNEF II hälytettiin ensihätään 26.10.1973 Kyprokselta rauhoittamaan tilannetta Suezilla, kunnes valvontajoukko Suomesta, YKSV 1 saataisiin paikalle. Suomessa henkilöstön osalta paperilla valmiina ollutta valmiusjoukkoa alettiin koota valvontajoukoksi samaan aikaan, kun Kyprokselta jo lennettiin Kairoon.

YKSV 1:n työ YK-palokunnan tilanteen vakiinnuttamisen jälkeen olikin hetken aikaa rauhallista. Sodan suurvaltapoliittiset jännitteet heijastuivat Egyptin ja Israelin välisinä lisääntyvinä tulitaukorikkomuksina. Geneven rauhankonferenssin junnaamiselle haettiin vauhtia Suezin taisteluhaidoista. Joulukuussa ja vielä vuoden 1974 alussa reilut kaksi viikkoa suomalaiset rauhanturvaajat seurasivat ajoittain kiivasta asemasotaa aitiopaikoilta poteroissa osapuolten välissä; YK-lippu ei niissä kahinoissa suojaa antanut.

7 Perinneyhdistys Kuneitran Kojootit Ry on Suomen Rauhanturvaajaliittoon kuuluva rekisteröity suomalainen rauhanturvaamisen historian keräämiseen keskittynyt yhdistys.

8 Katso kappale Historiaa / Lyhenteistä.

9 Lokakuun 1973 sota.

Koko Suomen YK-pataljoona sai tulikasteensa Suezilla ampumatta itse laukaustakaan. Tappioita tuli, tilanteeseen nähden kuitenkin vähän. Kun osapuolten aseet vihdoinkin 18.1.1974 vaikenivat, hiekkameriäisiin kylvettyä sadat tuhannet miinat jatkoivat sotaansa tuntematta laukaisijaansa. Siitä YKSV 1 sai kohtalokkaan osansa.

Tässä täysin vapaaehtoistyönä syntyneessä kirjassa YKSV 1:n historia perustuu saatavissa olleeseen pataljoonan arkisto- ja kirjatietoihin. Rauhanturvaamisen ja veteraanityön perinnekeskus Wanhan Veteraanin kokoelmista on ollut apua kirjan tietojen keräämisessä.

Historiaa elävöittämään, ehkä värittämäänkin on saatu loppujen lopuksi riittävä määrä mukana olleiden Suez-veteraanien muisteluksia. Osa niistä on kirjoitettu vasta nyt, lähes 50 vuotta tapahtumien jälkeen. Muisteluksia ei ole erikseen kerätty. Niitä toimituskunnan pyynnöstä on voinut kukin lähettää omasta halustaan haluamassaan laajuudessa sikäli, kun pyyntö on kirjoittajan tavoittanut.

Oma lukunsa sanan varsinaisessa merkityksessä on neljä kuukautta YKSV 1:ssä palvellut 33 miehen Erillinen Kuorma-autojoukkue. Sen tapahtumien tarkassa kuvaamisessa joukkueen kynämies Ossi-Veikko Takala on ollut hämmästyttävän toimielias. Hänen elävät kirjoituksensa ovat rauhanturvaamisen arvokasta perinnettä ja laajuutena jopa yhden kirjan väärti. Jotta ErKaJ:n¹⁰ osuus ei jättäisi koko muun pataljoonan toimintaa varjoonsa, Takalan muistelukirjoitukset julkaistaan tämän kirjan lopussa peräkkäin väliotsikoin eroteltuna osana II. ErKaJ:n toiminnallinen osuus tulee esiin myös YKSV 1:n historiaosuudessa.

Lukijan on hyvä ymmärtää, että jokainen muistelija kertoo vain sitä tarinaa, jonka on itse kokenut. Kukaan ulkopuolinen ei voi tietää, etteivätkö tapahtumat olisi menneet kerrotulla tavalla tai mitä kenties on jäänyt kertomatta. YKSV 1:ssä on yhtä monta tarinaa, kuin siinä oli miestäkin, yli 600. Niistä nyt pieni osa on saatu taltioituksi antamaan suuntaa, mitä Suezilla tapahtui ja mitä sieltä miehille mieleen jäi.

Toimituskunta, Teppo ja minä, olemme rajanneet selviä päällekkäisyyksiä pois ja siistineet pahimpia raadollisuuksia; jokaisella mukana olleella on jälkipolvensa ja sukunsa, joiden mieltä tämä kirja ei saa pahoittaa. Päin vastoin, haluamme, että äiti-Suomi voisi olla yhdessä Suez-veteraanien läheisten, omaisten ja sukujen kanssa kokonaisuutena ylpeitä poikiensa, isäinsä ja pappojensa teoista.

Tämä kirja on kunnianosoitus palveluksessa menehtyneille ja haavoittuneille, palveluksesta tavalla tai toisella kohtalokkaasti altistuneille ja jo edesmenneille Suez-veteraaneille.

---

¹⁰ Lyhenne Erillinen Kuorma-autojoukkue, esiintyy myös kirjoitusasussa erka.

Kirjan toisena tekijänä ja YKSV 1:n puolesta kiitän Perinneyhdistys Kuneitran Kojootit Ry:tä ratkaisevasta osuudesta kirjan toteutuksessa. Ilman Teppo Suikkarin aloitetta ja sitoutumista tätä Kuneitran Kojoottien 10. kirjaa ei olisi syntynyt. Tätä kirjaa ei myöskään olisi tehty ilman lyhyitä tai pitkiä muisteluksia. Niillä kaikilla on sijansa. Kiitos niistä ja erityisesti Ossi-Veikko Takalalle ErKaJ:n osuudesta. Kiitos myös muille vieraileville kirjoittajille avusta. Samoin kiitos kaikille valokuviaan kirjaan antaneille. Kaikki kuvat on saatu veloituksetta käyttöön. Myöskään ainuttakaan kirjoituspalkkiota ei ole maksettu. Mukana olleiden kirjoitukset ja kuvat tekevät kirjasta YKSV 1:n näköisen.

Tämän kirjan julkaisijalle jäävä pieni tuotto luovutetaan lyhentämättömänä Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry:lle.

Miehikkälässä kesäkuussa 2023

Terho Ahonen

II Jääkärijoukkueen johtaja / 1.JK /YKSV 1¹¹

---

¹¹ Komppanioiden järjestysnumerot kirjoitetaan arabialaisilla numeroilla 1. 2. 3 ja niin edelleen ja joukkueiden järjestysnumerot kirjoitetaan roomalaisilla numeroilla I, II, III ja niin edelleen. 1.JK, ensimmäinen jääkärikomppania. 2.JK, toinen jääkärikomppania.

HISTORIAA

LYHENTEISTÄ

Tässä kirjassa virallisen UNEF II, Second United Nations Emergency Force -lyhenteen rinnalla käytetään käytännöllisistä syistä myös muotoa UNEF. Jälkimmäinen viittaa vuonna 1956 joulukuussa alkaneeseen YK:n ensimmäiseen aseellisista joukoista muodostettuun rauhanturvaoperaatioon¹² Lähi-idässä, Suezilla. Jos tässä kirjassa käytetään UNEF-muotoa tarkoittamassa edellä mainittua vanhempaa YK-rauhanturvaoperaatiota, se käy tekstistä ilmi.

Kyprokselta YKSP 19 ja 20¹³ rotaation¹⁴, vaihdon keskellä Suezille läheteystä joukosta on käytetty eri nimityksiä. Tässä kirjassa on keskustelujen jälkeen päädytty historiaosuuksissa käyttämään nimenä YKSP / UNEF II. Sillä tarkoitetaan YK:n Kyproksen Suomen pataljoonan sitä osaa, joka osallistui Suezilla UNEF II -operaatioon. Suomen kielessä ja myös tässä kirjassa käytetään rauhanturvaamisen asiayhteydessä YK-palokunta tai YK:n palokunta -muotoja ja selvässä asiayhteydessä myös pelkkää muotoa Palokunta.

YK:n Kyproksen Suomen valvontajoukon osastoa Suezilla on kutsuttu edellisten lisäksi Kyproksen palokunnaksi ja paljon kirjallisuudessa käytetyksi Osasto Kemppaiseksi sekä myös Osasto Jokihaaraksi. Englannin kielessäkin oli aina-kin kaksi nimeä. YK:n käyttämä nimitys oli advance elements, kun taas Ensio Siilasvuo käytti englanninkielisessä muistelmaversiossaan nimitystä advance parties.

YK:n palokunnassa joukkueenjohtajana palvelut, erittäin kokenut rauhanturvaaja, teollisuusneuvos Seppo Arponen toivoo, että tästä 208 miehen joukosta käytettäisiin nimeä YKSP / UNEF II. Tätä puoltaa myös se, että vaikka kyseisen joukon palvelusaika Suezilla oli enimmilläänkin vain vajaat puolitoista kuukautta, siinä palvelleille YK:n pääsihteerin myönsi UNEF II -muistomitalin. Normaalisti sen saamiseen edellytettiin vähintään kolmen kuukauden palvelusta.

Muut kirjassa esille tulevat lyhenteet selviävät joko tekstistä tai samalla sivulla olevasta alaviitteestä, poikkeuksena ne lyhenteet, joita toimituskunta ei yrityksistään huolimatta saanut selvitettyä.

12 YK:n ensimmäinen rauhanturvaoperaatio käynnistyi vuonna 1948, kun turvallisuusneuvosto käynnisti UNTSO-tarkkailijaoperaation valvomaan Israelin ja sen Arabi-naapureiden välistä aseleposopimusta. Nämä tarkkailijat olivat aseettomia.

13 YKSP YK:n Suomen Pataljoona. Numero YKSP lyhenteen jälkeen tarkoittaa pataljoonan numeroa, joka vaihtui kuuden kuukauden välein.

14 Henkilöstön vaihto, uudet henkilöt sopimuksensa päättäneiden tilalle. Pataljoonan vaihtuessa tapahtuvan rotaation lisäksi rotaatioita oli myös sen aikana.

ALAVIITTEISTÄ

Kirjaan on laitettu paljon alaviitteitä. Osalle lukijoista, varsinkin itse paikalla olleille nämä ovat itsestään selviä. Täytyy kuitenkin muistaa ja huomioda, että sanonnat ja kieliasu on 50 vuodessa muuttunut ja kehittynyt, eikä jotkut tuolloin ajankohtaiset fraasit aukene välttämättä paikalla olleiden lapsille tai lastenlapsille. Puhumattakaan niin kutsutusta YK-slangista. Joissakin selityksissä saattaa olla puutteita tai virheitä. Olemme kuitenkin pyrkineet siihen, että lähteinä on käytetty mahdollisimman luotettavia tahoja.

AULIS | YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN LAINE | RAUHANTURVAJOUKOT LÄHI-IDÄSSÄ

PERUSTAMINEN JA KOKOONPANO

Lokakuun 6 päivänä 1973 aloittivat Egyptin arabitasavalta ja Syyria sodan Israelin tasavaltaa vastaan.

25.10.1973 YK:n turvallisuusneuvosto yksimielisesti päätti asettaa aseistetun rauhanturvajoukon valvomaan 22.10.1973 solmitun osapuolten välisen tulitaukosopimuksen noudattamista Suezin kanava-alueella ja Siinailla.

Rauhanturvajoukon, UNEF II, Second United Nations Emergency Force komentajaksi nimitettiin alueella jo ollut suomalainen kenraalimajuri Ensio Siilasvuo. Hän oli YK:n sotilastarkkailijaorganisaatio UNTSO:n esikuntapäällikkö. Kenraalimajuri Siilasvuo perusti esikuntansa Kairoon. Nimityksen jälkeen 6.12.1973 Siilasvuo ylennettiin kenraaliluutnantiksi.

Joukkojen esikunnan, joka vastaa yhtymän esikuntaa, henkilöstö koottiin tehtävään osallistuvien maiden upseereista. Suomen osalle tulivat operatiivisen osaston avainvirat. Vuoden 1974 puolella perustettiin kaksi prikaatin esikuntaa, joista Pohjoisen Prikaatin esikunta johti toimintaa Golanin alueella ja Eteläisen Prikaatin esikunta vastasi johtamisesta Siinailla. Pataljoonan suuruisia joukko-osastoja asettivat tehtävään Suomi, Ruotsi, Itävalta, Irlanti, Peru, Panama, Ghana, Senegal, Indonesia ja Nepal. Kanada lähetti viestiosaston ja huoltoyksiköitä, Puola kuljetus- ja pioneerikomppanian, sekä kenttäsairaalan.

Yhteinen vahvuus oli noin 7000 sotilasta. Joukot olivat moottoroidut ja aseistuksena oli kiväärikaliperiset aseet ja kevyet singot, sekä niitä vastaavat aseet Johtamistoiminnan mahdollisti runsas ja korkealuokkainen radio- ja kaukokirjoitinkalusto.

YK:N SUOMALAINEN VALVONTAJOUKKO

Vuonna 1964 säädetyn Valvontajoukkolain¹⁵ perusteella oli puolustusministeriö ylläpitänyt ja kouluttanut vapaaehtoisia vakinaisen väen päällystöstä ja reserviläisistä koottua valmiusjoukkoa.

25.10.1973 illalla Pääesikunta hälytti valmiusjoukon komentajan ja esikunnan tärkeimmät upseerit, joiden oli ilmoitauduttava jo seuraavana aamuna YK-Koulutuskeskuksessa Niinisalossa¹⁶. Siellä heidät varustettiin ja rokotet-

¹⁵ Valvontajoukkolaki 276/1964, kumottu Rauhanturvaamislailla 514/1984, kumottu Lailla sotilaallisesta kriisinhallinnasta 211/2006.

¹⁶ YK-Koulutuskeskus, sittemmin PVKVK, Puolustusvoimien kansainvälinen keskus perustettiin Niinisaloon vuonna 1969. Vuonna 2008 Keskus siirtyi Tuusulaan ja vuonna 2015 se siirtyi Santahaminaan.

tiin. 29.10.1973 he lähtivät kohti Kairoa. Pääosa henkilöstöstä astui palvelukseen 30.10.–3.11.1973 välisenä aikana. YK:n pyynnön mukaisesti perustettiin tehtävään 633 sotilaan vahvuinen valvontajoukko.

Moottoroidun jalkaväkipataljoonan kokoonpanoksi tuli:

- komentaja
- esikunta
- esikuntakomppania
- kaksi jääkärikomppaniaa ja
- huoltokomppania

Pataljoonan lisäksi valvontajoukkoon kuuluivat

- esikuntaryhmä UNEF:in esikuntaan
- erillinen sotilaspoliisiosasto
- erillinen kuljetusten johto-osasto ja
- erillinen kuorma-autojoukkue (kuljettajia saattuehtäviä varten)

Koko kansallinen osasto sai virallisen nimen. Yhdistyneiden kansakuntien suomalainen valvontajoukko 1. Numero vaihtuisi puolivuositain.

YKSP/UNEF II

Suezin kanava-alueelle oli saatava nopeasti rauhanturvajoukkoja. YK päätti lähettää Kyproksella olevista Suomen, Ruotsin, Itävallan ja Irlannin pataljoonista vapaaehtoisosastot Egyptiin 26.10.1973 Suomen pataljoonasta, noin 280 miestä, ilmoittautui komentajansa, everstiluutnantti Aulis Kempvaisen johdolla yli 200 sotilasta.

Irlantilaisten lähettämistä suunniteltiin samaan aikaan, mutta he eivät päässeet lähtemään, koska heillä ei ollut vielä lupaa omalta parlamenttiltaan. Irlannin puolustusvoimien arkiston mukaan he aloittivat siirtymisen Suezille 31.10.1973.¹⁷

Osasto saapui Kairon kautta Suezin kaupungin läheisyyteen Israelin armeijan valvomalle alueelle 27.10. ja siirtyi, tai paremminkin tunkeutui vielä taistelevien osapuolten väliin 28.10. lopettaen sotatoimet parin päivän kuluessa. Osaston jääkärikomppania perusti osapuolten asemien väliin YK:n tunnuksin merkityt vartioasemat ja -paikat. Osasto Kemppainen luovutti vastuualueen YKSV 1:lle 8.11.1973. Noin 50 sotilasta Osasto Kemppaisesta jäi vapaaehtoisesti YKSV 1:n riveihin muiden palatessa pääosin marraskuun kuluessa Kyprokseen.

Israelin armeijan upseerien asennoitumisen ja kannanottojen perusteella voidaan perustellusti sanoa, että YK:n väliinmeno Osasto Kempvaisen muodossa esti israelilaisia valtaamasta Suezin kaupungin ja pelasti siellä olleen noin 10 000 hengen siviiliväestön, sekä kaupungin puolustajat suurilta tappioilta.

---

¹⁷ Toimituskunnan lisäämä kappale.

YKSV 1:N TEHTÄVÄ

Kenraaliluutnantti Ensio Siilasvuolta saadun käskyn mukaisesti YKSV 1:n tehtävänä oli ensimmäiset kolme kuukautta:

- valvoa tulitaukosopimuksen noudattamista ja ilmoittaa tulitauon rikkomisesta UNEF:in esikuntaan.
- kuljettaa osapuolten tekemän sopimuksen mukaisesti Egyptin 3. Armeijalle ja Suezin kaupunkiin siviiliväestölle elintarvikkeita, vettä ja lääkkeitä israelilaisten saartorenkaiden läpi ja avustaa kansainvälistä Punaista Ristii haavoittuneiden egyptiläisten evakuoinnissa.

a) Tulitaukosopimuksen valvonta

Pataljoonan vastuualue oli noin 1600 km². Päähuomio valvonnassa kohdistui Suezin esikaupunkialueella olevan noin 7,5 kilometriä pitkän, osapuolten molemmiin puolin miehittämän tulitaukolinjan valvontaan. Tällä linjalla oli yksi komppania, jolla oli 13 vartiopaikkaa. Muulla alueella oli 5–6 vartioasemaa tai -paikkaa. Laajan alueen valvonta tapahtui muilta osin partioinnilla. Vartiomiesten oli havaittava tulitaukorikkomukset ja tunnistettava rikkomuksen tehnyt osapuoli sekä välittömästi ilmoitettava tapahtuneesta esimiehelleen. Monesti vartiomiehet joutuivat suorittamaan tehtävänsä kahden tulen välissä. Tammikuussa 1974 eräällekin vartiopaikalle, 100 metrin sisälle vartiopaikasta osui yli 300 kappaletta erilaisia panssarivaunun ja kevyen kranaatinheittimen ammuksia. Osa näistä oli fosforikranaatteja. Hyvän linnoittautumisen ansiosta vartiopaikan ryhmä säilyi aina tappioitta.

b) Saattue tehtävä

Osapuolten sopimuksen mukaan Egyptin armeija sai lähettää egyptiläisillä kuorma-autoilla elintarvikkeita, vettä ja lääkintätarvikkeita saarretulle 3. Armeijalle ja Suezin kaupungin asukkaille. Tämä tapahtui Israelin armeijan alueen läpi YK:n kuljettajien ajaessa ja YK:n valvoessa purkamisen tulitaukolinjan läheisyydessä ja linjalla, Suezin kanavan rannalla. Kuorma-autoja ajettiin parhaina päivinä 60 kappaletta ja ajajina oli Erillisen kuorma-autojoukkueen kuljettajien lisäksi ruotsalaisia, itävaltalaisia ja kanadalaisia YK-sotilaita, yhteensä 60–80 miestä. Lisäksi YK-kuljettajat ajoivat useina päivinä 20 sairaalinja-auton saattueita vaikeasti haavoittuneita egyptiläisiä Suezin sairaalasta läpi israelilaisten alueen egyptiläiselle puolelle. Näin YK kuljetti yhteistoiminnassa Kansainvälisen Punaisen Ristin kanssa noin 1400 potilasta parempaan hoitoon.

Lokakuun lopulla alkanut saattuetointi päättyi 26.1.1974, kaksi päivää ennen joukkojen loitontamisen alkamista.

ISRAELIN ARMEIJAN VETÄYTYMINEN JA LOITONTAMINEN EGYPTIN ARMEIJAN JOUKOISTA

Tammikuun alkupuoli oli Suomen pataljoonan alueella erittäin rajujen ja päivittäin toistuneiden välikohtausten aikaa. Jouluna alkaneet Geneven neuvottelut olivat keskeytyneet. Meistä Suezista olijoista tuntui, että mahdollisuudet sovintoratkaisusta olivat etääntyneet pitkälle tulevaisuuteen. Israelin armeija linnoitti tehokkaammin kuin koskaan edeltäneeseen kahteen kuukauteen. Välikohtauksissa tuhoutui sekä YK:n omaisuutta että YK:n sotilaiden henkilökohtaista varustusta. Tammikuun 15 päivänä paloi pataljoonan esikunnan alueella muun muassa komentajan talo. Siinä tuhoutui neljän upseerin omaisuus lähes täydellisesti. Tämän kirjoittajalle jäi vain se mitä sattui olemaan päällä.

Täydellisenä yllätyksenä sai pataljoonan komentaja eversti Reino Raitasaari pari päivää myöhemmin 17.1.1974 kello 19.00, ilmoituksen israelilaiselta prikaatin komentajalta sopimuksen syntymisestä. Se allekirjoitettiin kuuluisalla Kairo–Suez valtatie km 101:n neuvottelupaikalla 18.1.1974 kello 12.30 kenraaliluutnantti Ensio Siilasvuon toimiessa kokouksen puheenjohtajana ja allekirjoitusten todistajana. Osapuolet olivat lopettaneet tulituksen ehdottomasti saman päivän aamuna kello 8.00 ja se myös vihdoinkin pysyi voimassa.

Muutaman päivän ajan osapuolten kenraalit neuvottelivat sopimuksen toteuttamisesta ja laativat suunnitelman. Sopimusehdot edellyttivät loitontamisen alkavan kymmenen päivän kuluessa allekirjoittamispäivästä, 18.1.1974 ja toteutuvan 42 päivässä. Tällöin israelilaisten tulisi olla Suezin kanavan itäpuolella tasolla, joka on noin kymmenen kilometriä kanavasta.

Suunnitelman mukaan YK:n joukkojen tehtävänä oli vastaanottaa Israelin joukkojen luovuttama alue ja luovuttaa se määrääjän kuluttua Egyptin hallintaan. Osapuolten joukot pidettiin erillään YK-joukkojen miehittämän puskurivyöhykkeen avulla. Alue oli 2–5 kilometriä syvä. Liikkuminen vyöhykkeellä oli osapuolilta kielletty ja se estettiin vartioinnilla ja partioinnilla.

Suomen pataljoonan vastuulla oli loitontamisen valvonta 28.1.–23.2.1974 välisen ajan. Pataljoonalla oli vahvennuksena toiminnan aikana lyhyemmän tai pidemmän ajan senegalilainen, indonesialainen ja ruotsalainen komppania, sekä niiden jälkeen kaksi ghanalaista komppaniaa. Suurimmillaan pataljoonan muonavahvuus oli noin 1100 miestä, joista alistettuja vajaa 500 miestä.¹⁸

Tuona aikana miehitettiin kolme puskurivyöhykettä, joilla kullakin viivytettiin runsaan viikon. Loitontaminen onnistui täysin suunnitelmien mukaan. Osapuolten välisiä välikohtauksia ei koko aikana sattunut, sillä Suomen pataljoona piti osapuolet onnistuneesti erillään.

---

¹⁸ Tarkoittaa edellä mainittuja muunmaalaisia YK-sotilaita.

SODASTA RAUHAAN SUEZILLA

YK:N SUOMALAISEN VALVONTAJOUKON ALKU JA ANKEUS 1973–1974

Lokakuun 6. päivänä 1973 aloittivat Egypti ja Syyria jom kippur-sotana tunnetun hyökkäyksen Israelia vastaan.

YK:n turvallisuusneuvosto päätti 25.10.1973 yksimielisesti asettaa aseistetun rauhanturvajoukon valvomaan 22.10.1973 solmitun osapuolten välisen tulitaukosopimuksen noudattamista Suezin kanava-alueelle ja Siinaille.

Rauhanturvajoukon, (Second) United Nations Emergency Force (UNEF II), komentajaksi nimitettiin alueella jo ollut suomalainen kenraalimajuri Ensio Siilasvuo, joka oli tuolloin YK:n sotilastarkkailijaorganisaation UNTSO:n esikuntapäällikkö. Siilasvuo perusti uuden esikuntansa Kairoon.

YK:N PALOKUNTA

Suezin kanava-alueelle oli saatava nopeasti rauhanturvajoukkoja. YK päätti lähettää Kyproksella palvelevista Suomen, Ruotsin ja Itävallan pataljoonista vapaaehtoisosastot Egyptiin 26.10.1973. Suomen pataljoonasta ilmoittautui komentajansa, everstiluutnantti Aulis Kemppaisen, ja operatiivisen toimiston päällikön, majuri Martti Jokihaaran johdolla 208 sotilasta. Suomen osasto – YK:n palokunnaksikin kutsuttu – saapui Kairon kautta Suezin kaupungin läheisyyteen Israelin armeijan valvomalle alueelle jo 27.10.1973 ja siirtyi, tai paremminkin tunkeutui vielä taistelevien osapuolten väliin 28.10.1973 lopettaen sotatoimet parin päivän kuluessa.

YK:N SUOMALAINEN VALVONTAJOUKKO 1

Vuonna 1964 säädetyn Valvontajoukkolain perusteella Puolustusministeriö oli ylläpitänyt ja kouluttanut vapaaehtoisia vakinaisen väen päällystöstä ja reserviläisistä koottua valmiusjoukkoa.

Pääesikunta hälytti 25.10.1973 illalla valmiusjoukon komentajan ja esikunnan tärkeimmät upseerit, joiden oli ilmoittauduttava jo seuraavana aamuna YK-Koulutuskeskuksessa Niinisalossa. Siellä heidät varustettiin ja rokotettiin. He lähtivät 29.10.1973 kohti Kairoa. Pääosa henkilöstöstä astui palvelukseen 30.10–3.11.1973 välisenä aikana. YK:n pyynnön mukaisesti tehtävään perustettiin 633 vahvuinen valvontajoukko, YKSV 1.

Tämä kirja kertoo tuon ensimmäisen Suomesta lähetetyn, YKSV 1 -pataljoonan, tarinan.

9 789528 002475

Copyright © 2023, Perinneyhdistys Kuneitran Kojootit Ry.
<https://rauhanturvaajaliitto.fi/>
rauhanturvaamisenperinneyhdistys/
Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi
Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa
ISBN 9789528002475